

Matvælaráðuneyti
Borgartúni 26, 4. hæð
105 Reykjavík

Reykjavík, 24. febrúar 2023
Tilvísun: 202302043 / 2.0

Efni: Umsógn um drög að tillögu til þingsályktunar um landbúnaðarstefnu til ársins 2040

Vísað er til draga að þingsályktunartillögu um landbúnaðarstefnu sem birt eru í samráðsgátt stjórnvalda, sbr. mál nr. 30/2023.

Skipulagsstofnun hefur kynnt sér drögin og vill koma eftirfarandi ábendingum á framfæri:

1. Landnýting og varðveisla landbúnaðarlands

1.1 Útgefnar leiðbeiningar

Í drögunum er m.a. lögð áhersla á viðfangsefnið landnýtingu og varðveislu landbúnaðarlands. Í gr. 4.2 segir að sett verði skýr og samræmd viðmið um hvernig flokka skuli land með tilliti til landbúnaðar og búskapar og hvernig það sé best varðveitt, byggt á upplýsingum um gæði jarðvegs og skilyrðum til ræktunar.

Skipulagsstofnun bendir á að í 2. mgr. 55. gr. jarðalaga nr. 81/2004 er kveðið á um að ráðherra sé heimilt að gefa út leiðbeiningar um hvernig skuli flokka landbúnaðarland í aðalskipulagi. Leiðbeiningarnar skuli unnar í samvinnu við yfirvöld skipulagsmála. Á grundvelli þessa ákvæðis voru í mars 2021 gefnar út leiðbeiningar um flokkun landbúnaðarlands með tilliti til hæfni til ræktunar-samstarfsverkefni atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytis, Skipulagsstofnunar og Landbúnaðarháskóla Íslands.¹

Í leiðbeiningunum er að finna umfjöllun um flokkun landbúnaðarlands, sbr. kafla 4. Þar er m.a. að finna samantekt á viðmiðum fyrir hvern gæðaflokk og upptalning á þeim gögnum, sem nauðsynlegt er að nýta við flokkunina.

Að mati Skipulagsstofnunar er rétt að vikið verði að umræddum leiðbeiningum í greinargerð þingsályktunartillögunnar.

1.2 Form viðmiða um flokkun landbúnaðarlands og þýðing útgefna leiðbeininga

¹<https://www.stjornarradid.is/library/01--Frettatengt---myndir-og-skrar/ANR/Landbunadur/Landb%c3%bana%c3%b0arlandslei%c3%b0beiningar.pdf>

Í greinargerð þingsályktunartillögunnar er ekki vikið að því hvort viðmiðin um hvernig flokka skuli landbúnaðarland verði gefin út í formi reglugerðar eða leiðbeininga. Að mati Skipulagsstofnunar er mikilvægt að tekið verði á þessu í greinargerð tillögunnar.

Ef það er ætlunin að gefa út leiðbeiningar þarf matvælaráðuneytið að taka afstöðu til þess hvort og þá hvernig það hyggst taka mið af framangreindum útgefnum leiðbeiningum frá 2021. Skipulagsstofnun telur að það komi til greina að uppfæra þessar leiðbeiningar, standi vilji til þess af hálfu ráðuneytisins.

2. Landsskipulagsstefna

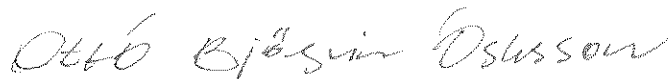
Sveitarfélög skulu taka mið af landsskipulagsstefnu við gerð skipulagsáætlana eða breytinga á þeim. Eitt af markmiðum landsskipulagsstefnu 2015-2026 er sjálfbær nýting landbúnaðarlands þannig að skipulag landnotkunar stuðli að möguleikum á fjölbreyttri og hagkvæmri nýtingu landbúnaðarlands í sátt við umhverfið, sbr. gr. 2.3

Í gr. 2.3.1 er fjallað um skipulag landbúnaðarlands. Þar er kveðið á um að í aðalskipulagi byggist skipulagsákvæðanir um ráðstöfun lands í dreifbýli til landbúnaðar og annarrar nýtingar á flokkun landbúnaðarlands. Landi sem hentar vel til ræktunar verði almennt ekki ráðstafað til annarra nota með óafturkræfum hætti. Flokkun landbúnaðarlands, landslagsgreining og vistgerðaflokkun verði lögð til grundvallar skipulagsákvörðunum um landbúnaðarland.

Í greinargerð landsskipulagsstefnu, sem varðar gr. 2.3, segir að áhersla á varðveislu góðs ræktunarlands útheimti nánari stefnumörkun um landbúnaðarland heldur en hafi almennt tíðkast í aðalskipulagi. Þörf sé á að setja fram samræmda flokkun á landbúnaðarlandi sem sveitarfélög geta lagt til grundvallar við aðalskipulagsgerð. Því sé í landsskipulagsstefnu gert ráð fyrir að stjórnvöld á landsvísu í samráði við Samband íslenskra sveitarfélaga, Landgræðslu ríkisins, Skógrækt ríkisins og Bændasamtökin gefi út leiðbeiningar um flokkun ræktunarlands fyrir skipulagsgerð og aðra stefnumótun um landnýtingu á landbúnaðarsvæðum.

Í inngangskafla í greinargerð þingsályktunartillögunnar segir að mikilvægt sé að hafa opinbera stefnu í landbúnaði svo hægt sé að taka mið af henni við setningu löggjafar á öðrum sviðum, til dæmis á sviði skipulags- og jarðamála. Síðan segir svo: „Þá stuðlar slík stefna að því að öll áætlanagerð og stefnumótun hins opinbera, sérstaklega er varðar landbúnað, verði samhæfð.“

Í ljósi hinna tilvitnuðu orða, að teknu tilliti til framangreindrar umfjöllunar um landsskipulagsstefnu og að virtu hlutverki landsskipulagsstefnunnar, sem lýst er í 2. mgr. 10. gr. skipulagslaga, telur Skipulagsstofnun mikilvægt að vikið verði að stefnunni, framangreindu markmiði hennar og efni í greinargerð þingsályktunartillögunnar.

Ottó Björgvin Óskarsson